Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

34 168

Initiatiefnota van de leden Oskam en Keijzer «Opgroeien met opa en oma». Omgang in het belang van kleinkind en grootouders

Nr. 2

INITIATIEFNOTA

Inhoud **blz.**

1. Inleiding en probleemschets

Een echtscheiding kan voor gezinsleden en hun familiegenoten ingrijpende gevolgen hebben en familieverhoudingen op scherp stellen. Afgelopen jaren is er vanuit de regering en het parlement met name aandacht besteed aan de problematiek van zogeheten «vechtscheidingen» en de kwetsbare positie die kinderen hierin innemen.[1]

Middels onderhavige nota willen initiatiefnemers aandacht vragen voor een andere categorie familieleden die geraakt worden door familiaire conflicten als gevolg van een echtscheiding, te weten de betrokken grootouders. Een groot aantal grootouders in Nederland heeft het na een echtscheiding niet of nauwelijks meer contact met hun kleinkinderen. De oorzaken hiervan kunnen velerlei zijn, zoals het opnemen in een pleeggezin of het (in het buitenland) hertrouwen van de verzorgende partner. Pijnlijker voor de grootouders is het wanneer een conflict met de ouder van het kleinkind de aanleiding vormt voor laatstgenoemde om het contact van het kind met de grootouder(s) te belemmeren.

De gevolgen kunnen voor de betreffende grootouders hartverscheurend zijn, menen initiatiefnemers. Grootouders krijgen niet de kans hun kleinkinderen te leren kennen. Of het (goede) contact dat grootouders hadden met hun kleinkind stopt abrupt na een echtscheiding.

[1] Een voorbeeld vormt het uitvoeringsplan «Verbeteren situatie kinderen in een «vechtscheiding»», dossiernr. 33 836.

kst-34168-2
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

Het Burgerlijk Wetboek (BW) biedt voor grootouders aanknopingspunten om gerechtelijk een omgangsregeling met hun kleinkind af te dwingen. Initiatiefnemers zullen in het vervolg van deze nota deze regeling uitgebreid bespreken, ook mede aan de hand van regelingen in de ons omringende landen en in de context van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Initiatiefnemers constateren dat zich in Nederland grootouders bevinden die geen contact hebben met hun kleinkind(eren), terwijl ze dat wel graag zouden willen. De wettelijke regeling lijkt voor deze groep te kort te schieten. Niet alleen hebben initiatiefnemers dat gemerkt in gesprekken die zij gevoerd hebben met betrokken grootouders, advocaten en deskundigen, ook is hen dat gebleken uit diverse media-aandacht de afgelopen jaren voor deze «vergeten» grootouders.[2] Daarnaast zijn bij de commissies VWS en V&J de afgelopen jaren meermalen brieven binnenkomen over dit onderwerp en werden (pogingen tot) burginitiatieven ondernomen. Ook in de literatuur is er al verscheidene keren aandacht besteed aan mogelijke verbetering op dit onderdeel van het familierecht.[3] Van de zijde van de regering is recentelijk aangegeven dat geen inzicht is te geven in het aantal grootouders dat hun kleinkinderen niet ziet, omdat een groot deel waarschijnlijk buiten het zicht van (overheids)instanties blijft.[4] In een uitzending van «Hollandse Zaken» gaf professor Vlaardingenbroek, die als familierechter deze problematiek dagelijks onder ogen krijgt, aan dat het mogelijk gaat om duizenden grootouders.[5] Een onderzoek uit 2008 wees uit dat voor 53 procent van de grootouders het contact met de kleinkinderen na een scheiding verandert, vaak in negatieve zin.[6] Twaalf procent van de grootouders ziet de kleinkinderen zelfs helemaal niet meer terug. Dat zou volgens de onderzoekers uitgaande van (destijds) 33.000 echtscheidingen per jaar, neerkomen op circa 4000 grootouders per jaar. Op basis van deze informatie en opgedane indrukken schatten initiatiefnemers in dat deze schatting anno 2015 (helaas) nog steeds realiteit zou kunnen zijn en willen zij met onderhavig voorstel een voorzet geven voor een parlementaire discussie over een wettelijke omgangsregeling voor grootouders met hun kleinkinderen. In deze discussie kan volgens initiatiefnemers aansluiting worden gezocht bij de regelingen hieromtrent in de ons omringende landen.

Tot slot zij vermeldt dat niet alleen grootouders maar ook kinderen zelf last kunnen ondervinden van het feit dat een omgangsregeling met hun grootouders niet tot stand komt. In een rapport van de Kinderombudsman over de behoefte die er kan bestaan aan het optreden van een bijzonder curator wordt ook de situatie benoemt dat een kind contact wil met zijn grootouders maar de omgangsregeling belemmerd wordt door de ouder(s).[7] Over het algemeen kan gesteld worden dat het ook in het belang van kleinkinderen is om omgang met hun grootouders te hebben, onder meer om zo hun herkomst beter te leren kennen. Initiatiefnemers

---

[2] Zie onder meer de uitzendingen: «Het Hof van Joosten», VARA, 4 mei 2008. «Grootouders zonder kleinkinderen», RKK, 5 februari 2012, «Hollandse Zaken», Omroep Max, 16 juli 2014 en «Editie NL», RTL, 24 februari 2014.

[3] Zie onder meer P. Vlaardingerbroek, *«Grootouders, kleinkinderen en omgang: een typisch Nederlands probleem»*, Tijdschrift voor Scheidingsrecht, maart 2013 en M.J.C. Koens, «Grootouders en kleinkinderen in het familierecht», *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht* 2013, nr. 78.

[4] Antwoord op schriftelijke Kamervragen d.d. 2 september 2014, nr. 2014Z13684.

[5] «Hollandse Zaken», Omroep Max, 16 juli 2014.

[6] Onderzoek van het Magazine Plus Magazine, in samenwerking met TNS/NIPO, maart 2008, zie ook http://www.plusonline.nl/special-artikelen/oma-is-goud-waard.

[7] «De bijzonder curator, een lot uit de loterij?» Rapport Kinderombudsman, 5 juli 2012.

stellen in deze nota dit belang zonder meer voorop: een omgangsregeling dient in de eerste plaats in het belang van het kind te zijn.

2. Wettelijke regeling in Nederland

Artikel 1:377a BW vormt de rechtsbasis voor ouders en andere personen dan de ouders om een omgangsregeling met een minderjarig kind bij de rechter af te dwingen. Het eerste lid van dit artikel luidt: «Het kind heeft het recht op omgang met zijn ouders en met degene die in een nauwe persoonlijke betrekking tot hem staat. De niet met het gezag belaste ouder heeft het recht op en de verplichting tot omgang met zijn kind.»

Nauwe persoonlijke betrekking

Een nauwe persoonlijke betrekking vormt de voorwaarde voor ontvankelijkheid van het verzoek tot een omgangsregeling en is opgenomen in het tweede lid van art. 1:377a BW: «De rechter stelt op verzoek van de ouders of van een van hen of degene die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind, al dan niet voor bepaalde tijd, een regeling inzake de uitoefening van het omgangsrecht vast dan wel ontzegt, al dan niet voor bepaalde tijd, het recht op omgang.» Indien de rechter meent dat er sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking dient de rechter vervolgens rekening te houden met de belangen van het kind, zoals limitatief opgesomd in het derde lid. Omgang wordt ontzegd indien dit ernstig nadeel oplevert voor de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van het kind (sub a), de ouder of degene die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind kennelijk ongeschikt of kennelijk niet in staat moet worden geacht tot omgang (sub b), het kind dat twaalf jaren of ouder is, bij zijn verhoor van ernstige bezwaren tegen omgang met zijn ouder of met degene met wie hij in een nauwe persoonlijke betrekking staat heeft doen blijken (sub c) of omgang anderszins in strijd is met zwaarwegende belangen van het kind (sub d).
Grootouders worden in artikel 1:377a BW niet expliciet genoemd maar uit de jurisprudentie blijkt dat grootouders tot de groep personen behoren die een beroep kan doen op dit artikel. In een arrest van de Hoge Raad in 1995 wordt gesteld dat *een ieder* die in nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind, gerechtigd is om met dit kind omgang of contact te hebben.[8] Aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval moet volgens de Hoge Raad beoordeeld worden of voldaan is aan de vereiste nauwe persoonlijke betrekking. Deze bewijslast rust op de grootouders, zij zullen dan ook met nadere feiten en omstandigheden de rechter moeten overtuigen van het bestaan van een nauwe persoonlijke betrekking. De vraag is om wat voor feiten en omstandigheden het precies moet gaan. Uit de jurisprudentie volgt dat het enkel beroepen op een afstammingsband onvoldoende is en grootouders in elk geval een substantiële bijdrage geleverd moeten hebben aan de opvoeding en verzorging van het kind en/of sprake was van een structurele langdurige oppasregeling.[9] Feitelijke verzorging en samenwonen in gezinsverband is volgens de Hoge Raad echter een te streng criterium maar wel moet het om een intensiever contact gaan dan de «gebruikelijke» frequentie van contact tussen grootouders en kleinkinderen in het algemeen.[10] Er is echter geen sluitend antwoord op de vraag wat «gebruikelijk» is en de invulling van bovenstaande criteria in de rechtspraak loopt dan ook sterk uiteen, (uiteraard) ook door de verschillende omstandigheden van het

[8] HR 22 februari 1985, *NJ* 1986, 3.
[9] De meest recente verwijzing naar deze eerder gestelde criteria vonden initiatiefnemers terug in een uitspraak van het gerechtshof Arnhem (4 november 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:5046).
[10] HR 15 mei 1987, *NJ* 1988, 654, Rechtbank Dordrecht, 22 augustus 2012, ECLI:NL:RBDOR:2012:BX7272, Hof Arnhem, 31 mei 2011, ECLI:NL:GHARN:2011:BQ8065.

concrete geval. Zo komt het voor dat grootouders die drie jaar hebben opgepast (1 á 2 dagen in de week) geen recht op een omgangsregeling wordt toegekend maar in een zaak waarbij de grootouder haar kleinkind na de geboorte vijfmaal had bezocht, wel.[11]

Invloedssfeer EVRM

Naast de terminologie uit het BW wordt door de rechter voorts rekening gehouden met art. 8 EVRM en het daarin omschreven recht voor een ieder op eerbiediging van «family life». Blijkens jurisprudentie van het EHRM valt hieronder ook de verhouding tussen grootouders en kleinkind,[12] maar stelt het Hof ook dat de relatie tussen grootouders en hun kleinkinderen niet gelijk kan worden gesteld aan de relatie van ouders met hun kinderen.[13] Beperkingen van dit recht kunnen, zoals ook verwoord in art. 1:377a BW, worden gelegitimeerd door het belang van het (klein)kind maar lidstaten hebben wel een positieve inspanningsverplichting om «family life» te bevorderen, dus ook het contact tussen grootouders en kind. Ook uit de jurisprudentie van het EHRM volgt niet één vastomlijnde definitie van «family life» met betrekking tot de relatie van grootouders met hun kleinkinderen, waardoor de vraag naar de feiten en omstandigheden alsmede de belangen van het kind, centraal blijven staan voor de beoordeling of sprake is van een nauwe persoonlijke relatie. Wel is duidelijk dat de mate waarin een samenlevingsverband bestaat en er sprake is van een emotionele verbondenheid, mee moet spelen in de beoordeling van deze relatie. De belangrijkste vereiste die het EHRM stelt is echter of het belang van het kind zich verzet tegen een omgangsregeling.[14]

Het belang van het kind

Naast de vraag naar de feiten en bijkomende omstandigheden blijkt uit de jurisprudentie dat ook het derde lid van art. 1:377a BW, het belang van het kind, regelmatig een struikelblok vormt voor de rechter om een omgangsregeling vast te stellen tussen grootouder en kind. In eerste instantie merken initiatiefnemers op dat deze afweging gerechtvaardigd kan zijn. Te denken valt aan situaties waarbij de band tussen grootouders en het kleinkind weliswaar als nauw en persoonlijk kan worden beschreven maar sprake is van een beschadigde band, zoals bijvoorbeeld kan zijn vastgesteld door de Raad voor de Kinderbescherming. In de jurisprudentie, hetgeen wordt bevestigd in gesprekken met grootouders en de aangehaalde uitzendingen, valt initiatiefnemers echter op dat door de rechter ook veelal wordt gebruikt het argument dat er een spanningsveld bestaat tussen de ouder en de grootouder(s) en dat het belang van het kind om hierbuiten te blijven, prevaleert boven het belang van een omgangsregeling. Hoewel ook deze afweging uiteraard gerechtvaardigd kan zijn, kunnen initiatiefnemers zich verplaatsen in de onvrede van grootouders over deze beslissing, temeer als sprake is van een bewust traineren van het contact met het kleinkind door de betreffende ouder met wie een conflict bestaat.
Naast het verzoek tot een omgangsregeling komt het in de praktijk ook voor dat grootouders verzoeken om een informatieregeling op basis van art. 1:377b BW. Dit kan als voordeel hebben voor de grootouders dat zij op de hoogte blijven van de belangrijkste ontwikkelingen in het leven van hun kleinkind, zodat wanneer deze meerderjarig is, gemakkelijk(er) een

[11] Vgl. Rechtbank Dordrecht, 22 augustus 2012, ECLI:NL:RBDOR:2012:BX7272 en gerechtshof Amsterdam, 18 juli 2005, ECLI:NL:GHAMS:2006:AY3589.
[12] EHRM 13 juni 1979, *NJ* 1980, 462.
[13] EHRM 26 May 1994, NJ 1995, 247 (Keegan v. Ireland).
[14] EHRM 5 december 2000, (Zander/Nederland).

band kan worden opgestart of voortgezet. Juridisch gezien lijkt een informatieregeling echter niet mogelijk omdat dit artikel bepaalt dat enkel *de niet met gezag belaste ouder* op de hoogte moet worden gehouden omtrent belangrijke zaken die het kind aangaan, hetgeen in maart 2014 ook door de rechtbank Limburg expliciet werd bevestigd.[15] Desalniettemin zijn er voorbeelden in rechtspraktijk waarbij de rechter desondanks een informatieregeling voor de grootouders heeft toegewezen.[16] Initiatiefnemers zouden graag ook op dit punt helderheid van de wetgever willen nastreven. Volgens hen zou een informatieregeling voor grootouders ook wettelijk mogelijk moeten worden gemaakt, zodat ouders op de hoogte kunnen worden gesteld van het wel en wee van hun kleinkind. Zeker wanneer een omgangsregeling niet wordt toegewezen, kan dit voor de betrokken grootouders enige troost en steun bieden.

3. Omgangsregeling in het buitenland

Initiatiefnemers hebben zich verdiept in de rechtstelsels in de ons omringende landen en komen tot de conclusie dat in België, Frankrijk en Duitsland grootouders een expliciet omgangsrecht is toegekend. Voor mogelijke toepassing van dit beginsel in het Nederlands recht, wordt hieronder een uiteenzetting van de belangrijkste onderdelen uit het Belgische en Duitse familierecht gegeven.

België

Het Belgisch recht kent in haar burgerlijk wetboek grootouders het recht toe persoonlijk contact te onderhouden met het kleinkind (art. 375bis BW). Daarmee is het omgangsrecht van grootouders niet gelijkgesteld aan dat van de ouders maar wordt aan de positie van grootouders wel een meer bijzondere positie toegekend dan aan andere personen. Contact met de grootouders wordt in beginsel in het voordeel van het kind geacht.

Andere personen die een omgangsregeling wensen dienen volgens hetzelfde artikel een *bijzonder affectieve band* aan te tonen, wat vergelijkbaar is met de Nederlandse terminologie «nauwe persoonlijke betrekking». Belgische grootouders hoeven niet aan deze ontvankelijkheidseis te voldoen en hebben dus een zogeheten principieel omgangsrecht ten aanzien van het kleinkind. De enige ontvankelijkheidsvoorwaarde is dat grootouders juridisch de afstammingsband kunnen aantonen. Is dat niet het geval dan dienen zij net als andere personen die een omgangsregeling willen vaststellen, een bijzondere affectieve band aan te tonen. In de praktijk zal de rechter bij de beoordeling desalniettemin niet alleen afgaan op de juridische afstammingsband maar altijd rekening houden met de mate waarin een affectieve band aanwezig is tussen grootouders en kleinkind.

Evenals in Nederland komt na een ontvankelijkheidstoets het vereiste van «het belang van het kind», zo vervolgt artikel 375bis BW. Omdat aan grootouders in beginsel dus een omgangsrecht toekomt rust de bewijslast voor het tegendeel van dit belang, op de ouders. Zij dienen aan te tonen dat een omgangsregeling eventueel strijdig zou zijn met het belang van hun kind. Verder spelen evenals in het Nederlandse recht de concrete omstandigheden van het geval en de verstandhouding tussen de grootouders en ouders een rol bij de beoordeling door de rechter.

---

[15] Rechtbank Limburg, 7 maart 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:2218.
[16] Rechtbank Haarlem, 15 augustus 2005, ECLI:NL:RBHAA:2005:AU2680, rechtbank Leeuwarden, 5 september 2007, ECLI:NL:RBLEE:2007:BB2384, Hof Leeuwarden, 4 december 2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BY7409.

Duitsland

Ook in Duitsland is aan grootouders wettelijk een expliciet recht toegekend op omgang met hun kleinkinderen Het eerste lid van artikel 1685 van het *Bürgerliches Gesetzbuch* (BGB) vermeldt dat grootouders, alsmede (half en geadopteerde) broers en zussen recht hebben op omgang met het kind, indien dat in het belang van het kind is.

Het tweede lid van dit artikel kent dit recht toe aan personen waarmee het kind 1) een nauwe band heeft en 2) zij verantwoordelijkheid voor het kind dragen of hebben gedragen. Deze verantwoordelijkheid kan eenvoudig aangetoond worden indien de betrokkene gedurende een langere periode met het kind in huis heeft gewoond. Het vereiste van een nauwe vergelijkbare band komt overeen met de eisen in Nederland (nauwe persoonlijke betrekking) en de België (bijzondere affectieve band).

Voor grootouders gelden de eisen in het tweede lid dus niet. Van hen wordt aangenomen dat zij een zodanige band hebben met het kleinkind omgang in beginsel in het voordeel van het kind wordt geacht. Evenals in België gaat het hier om (uitsluitend) de juridische grootouders en vormt deze afstammingsband de enige ontvankelijkheidstoets. De vervolgvraag is evenals in België of omgang in het belang van het kind is. Kernvraag hierbij is of de omgangsregeling voor de ontwikkeling van het kind bevorderlijk is (artikel 1626, derde lid, BGB). De bewijslast hiervoor ligt in beginsel bij de grootouders, wat een verschil vormt met het Belgische uitgangspunt. In de praktijk wordt wanneer al sprake is van contact tussen grootouders en kind, eenvoudigweg aangevoerd door de grootouders dat het in stand houden van dit contact de ontwikkeling bevordert. Het is vervolgens alsnog aan de ouders om aan te tonen dat dit niet het geval zou zijn. De rechter weegt deze belangen af en beoordeelt de situatie voorts met inachtneming van de omstandigheden van het geval, de intensiteit van de omgang tussen grootouder en kind alsmede het eventuele conflict dat bestaat tussen grootouders en ouders.

4. Conclusies en beslispunten

Initiatiefnemers constateren dat in Nederland veel grootouders niet in staat zijn contact te hebben met hun kleinkinderen en dat dit voor veel verdriet bij deze grootouders zorgt. Om in aanmerking te komen voor een omgangsregeling dienen grootouders aan te tonen dat ze een nauwe persoonlijke betrekking (ontvankelijkheidseis) hebben met het kind en vervolgens dat een omgangsregeling in het belang van het kind is. In België, Duitsland en Frankrijk kennen grootouders een expliciet recht op een omgangsregeling. Initiatiefnemers hebben de situatie in België en Duitsland beschreven, in deze landen is er geen ontvankelijkheidstoets zoals in Nederland waarbij een nauwe persoonlijke band moet worden aangetoond. Enkel de juridische afstammingsband moet worden aangetoond, waarna vervolgens een toets plaatsvindt of contact in het belang van het kind is. Initiatiefnemers achten daarbij de bewijsconstructie zoals deze in Duitsland toepassing vindt – grootouders dienen aan te tonen dat omgang in het belang van het kind is – logischer dan de omgekeerde bewijslast die in België geldt.
In de Nederlandse rechtspraktijk blijkt dat vanwege discussie over de ontvankelijkheidseis de rechter veelal niet toekomt aan de vraag of een omgangsregeling in het belang van het kind is. Dat wordt door de betreffende grootouders als teleurstellend ervaren en in zekere zin ook als onrechtvaardig. Grootouders die in het geheel nog geen contact hebben gehad met hun kleinkind, bijvoorbeeld omdat dit belemmerd is door (een van) de ouders, kunnen dientengevolge niet in aanmerking komen voor een regeling omdat ze niet aan dit vereiste kunnen voldoen. Hoewel de

rechtspraak op dit punt enigszins uiteenloopt, is wettelijk gezien het instellen van een informatieregeling niet mogelijk voor grootouders waardoor contact leggen op latere leeftijd ook niet gemakkelijker wordt.

Uit de rechtspraak in Duitsland en België blijkt voorts dat de rechter een omgangsregeling nog steeds met regelmaat afwijst omdat hij wil voorkomen dat het kind in een loyaliteitsconflict belandt tussen diens ouder(s) en grootouders en dus een omgangsregeling niet het belang van het kind acht. Een verschil met deze landen is echter wel dat de rechter inhoudelijk dus tot een oordeel komt over de belangen van het kind, waar in Nederland de procedure veelal strandt bij de discussie over of er sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking tussen de grootouders(s) en kleinkind. Tot slot lijkt art. 8 EVRM en de daaruit voortvloeiende jurisprudentie van het EHRM op dit punt het recht op «family-life» ruim te interpreteren. De primaire focus ligt hierin op wat in het belang van het kind is en minder op de discussie zoals die in Nederland voortduurt, te weten wat nu precies de frequentie en intensiteit van een gebruikelijk contact tussen grootouder en kind is.
Initiatiefnemers verzoeken de Kamer in te stemmen met het voorstel om de regering te verzoeken dat zij bevordert dat:

– in het Burgerlijk Wetboek overeenkomstig de systematiek in de ons omringende landen, het omgangsrecht voor grootouders met hun (klein)kinderen expliciet wordt vastgelegd;
– de enige ontvankelijkheidtoets voor het in aanmerking komen van een omgangsregeling voor grootouders is dat zij de juridische afstammingsband kunnen aantonen. Initiatiefnemers zouden er geen bezwaar tegen hebben wanneer (evenals dat in België het geval is) de rechter tevens aandacht besteed aan de mate waarin sprake is van een persoonlijke band. Dit kan dan geen struikelblok meer vormen voor ontvankelijkheid maar kan vervolgens wel mee worden gewogen bij de inhoudelijke toetsing;
– de inhoudelijke toets zich – evenals in het huidige systeem – richt op het belang van het kind. De bewijslast rust daartoe op de grootouders. Zij dienen aannemelijk te maken dat omgang in het belang van het kind is;
– in het Burgerlijk Wetboek het recht op een informatieregeling voor grootouders wettelijk mogelijk wordt gemaakt, en
– in het ouderschapsplan ook al afspraken worden gemaakt over een eventuele omgangsregeling van het kind met grootouders.

5. Financiën

Initiatiefnemers hechten er waarde aan te benoemen dat conflicten zoveel mogelijk buiten de rechtszaal kunnen worden afgedaan en afspraken gemaakt kunnen worden over een omgangsregeling. Dat is niet alleen van groot belang voor het beheersen en herstellen van familiaire banden maar bespaart ook een rechtsgang en daarmee geldelijke middelen voor de overheid. Deze aspecten komen ook terug in de overheidsmaatregelen die beogen een echtscheiding niet in een «vechtscheiding» te laten ontaarden. Hierboven is ook aangegeven dat aan te bevelen is dat al in een vroegtijdig stadium, bijvoorbeeld bij het opstellen van het ouderschapsplan, ook al rekening te houden met de wijze waarop met grootouder(s) contact zal worden gehouden door het (klein)kind. Dat kan volgens initiatiefnemers een positieve bijdrage leveren aan het voorkomen van juridische geschillen.

Desalniettemin is soms onvermijdelijk dat grootouders bij de rechter een omgangsregeling willen afdwingen. Initiatiefnemers verwachten dat de hierboven voorgestelde aanpassingen niet leiden tot substantieel meer rechtszaken dan thans het geval is. De ontvankelijkheidsdrempel voor een

omgangsregeling wordt weliswaar weggenomen maar de huidige rechtspraktijk laat zien dat grootouders zich daardoor niet zozeer laten weerhouden, echter vooral teleurstelling ervaren als de procedure eenmaal is aangevangen en stuit op het ontvankelijkheidsvereiste van een nauwe persoonlijke band. Het aantal rechtszaken zal naar de inschatting van initiatiefnemers bij invoering bij de voorgestelde maatregelen daarom naar verwachting niet substantieel af-, maar ook niet toenemen.

Oskam
Keijzer